

JEUGDKERKEN IN VLAANDEREN:
CHRIST HAS LEFT THE BUILDING

‘WIJ SPREKEN MET GOD, WIJ KENNEN GOD’

Hoera, er is een paus. ‘Achter de façade staat het hele huis op instorten’, zegt theoloog Hans Küng. ‘Dan zoek je Hem toch elders?’, reageert Tim Garré van jeugdkerk The Revolution. Wel christen, niet katholiek. Radicaal, niet fanatiek. ‘Geen kerkmuur houdt Jezus tegen.’

Filip Rogiers, foto's Frederik Buyckx

Of het nog wel kan, christen zijn in deze tijd? Het is een retorisch bedoelde vraag die sinds de herfst van vorig jaar parochianen aanstaart vanaf een affiche in menige Vlaamse kerk. De jongste tijd hing daar in West-Vlaanderen ook een poster van het ACW naast. *‘Wuk zoen wieder doen zonder gieder?’* Het was een aankondiging van de Week van de Vrijwilligers. Dat initiatief ging om welbekende redenen een beetje de mist in.

Nee, het is niet denderend gesteld met de C in Vlaanderen. Er is op zieltjes getrapt. In de Kerk en in de christelijke zuil. Hoe verschillend ook, de crisissen die beide instituten midscheeps treffen, vertonen een zekere overeenkomst. In beide gevallen heeft het gedrag van een top het vertrouwen van ‘gewone’ volgelingen beschaamd. Daden vloeken met woorden, macht en institutionele belangen primeren op visie, berekening heeft voorrang op engagement. Het moet op zo’n scharnierpunt zijn geweest dat ook Maarten Luther de deur van de Kerk achter zich dichttrok.

Bij de vraag - of het nog wel kan, christen zijn in deze tijd - hoort een pastorale brief van de Belgische bisschoppen. ‘De christelijke geloofsgemeenschap wordt geconfronteerd met diepgaande veranderingen, schrijven ze daarin, schandalen en andere malheuren tot in de derde graad verbloemend. ‘We moeten veel loslaten. Maar het is ook een boeiende tijd, de tijd die ons gegeven is, als een kans en een genade. Opnieuw voeling krijgen met het hart zelf van het geloof, met wat ons tot christenen maakt: het is de grote uitdaging waarvoor we staan.’

Maar welke jongere wil daar nog aan? De gerenommeerde theoloog Hans Küng, auteur van *Is de Kerk nog te redden?*, gelooft er niet meer in. ‘Mensen vervreemden van de Kerk, niet het minst jongere vrouwen’, schreef hij vorige week nog. ‘Het onvermogen om jonge mensen op te nemen, is groot. Laat u dus niet misleiden door de mediahype van groots opgezette pauselijke massa-evenementen, of door het wilde applaus van conservatieve katholieke jongerengroeperingen. Achter de façade staat het hele huis op instorten.’

‘U bent God! U bent God!’

‘Want buiten is het koud’, schreef Frans Verleyen in 1995 over kerkelijken die rebelleren

OPRICHTER TIM GARRÉ:
‘Met de jeugdkerk kunnen we een christelijke revolutie teweegbrengen in Peer, Limburg, Vlaanderen en België’

tegen de leer van Rome, maar wel binnen de kerkmuren blijven. Omdat het daar al bij al toch nog knusser is dan daarbuiten.

In Peer zijn de rollen op zaterdag 9 maart omgekeerd. In de dorpskern staat de kerk statig stil en leeg te wezen. Aan de overkant van de straat sijpelen uitgelaten jongeren het cultureel centrum Poorthuis binnen. In geen tijd vult de zaal zich onder het spandoek van Jeugdkerk The Revolution. Onder het logo - een wit kruis in een felrode ster - en in een gordijn van rook en spotlights tikt een klok de seconden weg. 0.00.00.

De boxen spuwen een Engelstalig rapnummer. Het is gebaseerd op het Boek Openbaring. Hoofdstuk 6, verzen 16-17. ‘Ze riepen de bergen en de rotsen toe: ‘Val op ons neer! Verberg ons voor het oog van Hem die op de troon zit en voor de toorn van het lam! Want nu is de grote dag van hun toorn aangebroken, en wie kan die doorstaan?’

Ook later op de avond houdt zanger Andy van de Nederlandstalige band inU er met predikantenkneepjes het tempo in. ‘Kerk zijn we allemaal toch, ja?’ Als er niet meteen respons komt, spoort Andy ze nog eens luider aan: ‘JA?!’ Nu lukt het wel.

Even later klinkt het uit 300 kelen in Peer: ‘U

Hugo, een zestiger, zit roerloos naar het podium te staren. ‘Vroeger ging ik naar de kerk. Nu zit ik liever hier’

bent God! U bent God!’

Naast mij in de zaal zit Hugo, een zestiger, roerloos naar het podium te staren. Veel van zeg is hij niet. Behalve dit: ‘Vroeger ging ik naar de kerk. Nu zit ik liever hier’. De hele avond zal hij met gekruiste armen de opvolging van optredens, preken, dans, drama en filmpjes gadeslaan. Hij applaudiseert niet of zingt niet mee, en na de laatste noot en de bede om de Facebookpagina van The Revolution te *liken*, gaat hij recht naar huis. Chillen in de aparte *prayroom* of napraten bij een drankje hoeft niet voor hem. Wel zegt hij met volle overgave ‘dank u! dank u!’ tegen de stewards aan de uitgang.

Ook Tobias (22) straalt. Hij zit onder de tatoeages, hij draagt ze als de stempels van een ruiger leven. ‘Ik ben even weg geweest, ja’, knikt hij. ‘Ik verloor mijn moeder toen ik 16 was. Ik was kwaad op God, keerde mij er van af. Jarenlang heb ik alles gedaan wat niet deugde. Drie maanden geleden heeft God mij weer opgepakt.’

Decibels en spotlights

Op het einde van de avond is Tim Garré (23) een tevreden man. Hij begon hier een jaar geleden mee. Elke drie maanden krijgt hij de zaal

makkelijk vol. In het gewone leven is hij leerkracht geschiedenis en informatica in Maaseik. Maar dit hier, The Revolution, is - zo vertelde zijn moeder ons - ‘zijn jongensdroom’. Hij heeft inmiddels een ploegje van 65 vrijwilligers rond zich verzameld, om de machine aan de gang te houden.

Ook Tim is even ‘weg’ geweest. Zijn moeder is katholiek, zijn vader is een evangelische christen. Hij was 10 jaar toen ze scheidden. Zijn vader was muzikant. Toen Tim in zijn tienerjaren kwam, mocht hij tijdens de weekends mee naar optredens. Dat was een cultuurschok. ‘Ik was altijd christelijk opgevoed. Braaf naar de kerk, bidden voor het eten, de Bijbel bestuderen. Plots kwamen mijn broer en ik terecht in het muziekwereldje. Het geloof zei mij niets meer.’

Op zijn 16de begon het opnieuw te kantelen. ‘Bij mijn vader zag ik veel mensen die alles hadden. Veel geld, mooie auto’s, vette muziekinstrumenten, jonge vrouwen. Toch merkte ik dat ze niet gelukkig waren. Velen van hen zochten hun geluk in alcohol en andere genotmiddelen. Was dit het leven? Wat doe ik op deze planeet als alles wat je binnen handbereik hebt, je toch niet gelukkig maakt?’

Na afloop geeft Tim ons een rondleiding ach-

ter de schermen, van de regiewagen buiten tot de PA boven in de zaal. ‘Er waren dingen die ik niet oké vond aan mijn vader’, lacht hij. ‘Maar met zijn talent voor muziek en het organiseren van evenementen heb ik toch mijn profijt gedaan.’

The Revolution heeft evangelische roots, maar profileert zich liever als een open en interkerkelijk initiatief. ‘Er zaten vanavond een paar pastoors in de zaal en ook enkele moslims’. De evangelische gemeenschap in ons land is eerder klein, ze vindt haar oorsprong in Canadese en Nederlandse zendingsmissies van na de Tweede Wereldoorlog.

‘We vallen niet onder bestaande categorieën’, wuift Tim de vraag naar structurele banden weg. ‘We zijn een jeugdkerk, zoals er in West-Vlaanderen acht jaar geleden ook één werd opgericht (*JK Impact in Kuurne, red.*). Momenteel hebben we niet echt de behoefte om ons ergens bij aan te sluiten. We werken trouwens samen met veel andere organisaties, ook met katholieke jongeren.’

Nederland is al lang vertrouwd met jeugdkerken en hun met veel decibels en spotlights omklede vieringen. De in 1975 voor het eerst georganiseerde EO-jongerendag lokte op zijn hoogtepunt in 1999 liefst 50.000 jongeren

naar de Amsterdamse ArenA. Het fenomeen is de jongste jaren in de polders overigens eerder op zijn retour dan in opmars.

Geloven als Indiana Jones

Maar dit is Vlaanderen. Een fris lootje als The Revolution valt op, zo in de schaduw van de logge en ingedommelde, maar toch nog altijd stevig in het straatbeeld en het collectief geheugen verankerde katholieke Kerk. Volgens een recente studie van het Centrum voor Sociologisch Onderzoek van de KU Leuven heeft nog slechts 13 procent van de Vlamingen vertrouwen in die Kerk. Het contrast tussen die bekoelde liefde en het jubelsfeertje waarin ze hier in Peer Jezus en God bezingen, kan voor een buitenstaander dan ook groot lijken.

In Peer vinden ze vragen daarover begrijpelijk, maar ook een beetje vreemd. ‘Wij hebben geen bisschoppen, geen kardinalen en ook geen paus’, zegt Steve die zich vorig jaar, op zijn 23ste, liet dopen. ‘De crisis in de Kerk verandert niets aan mijn geloof. De mensen die wantoestanden op hun kerfstok hebben, zullen verantwoording moeten afleggen aan God. Ik zou niet in hun schoenen willen staan.’

‘Deze crisis gaat over ongeloof in mensen, niet in God’, preciseert de iets oudere Johan. Hij is ➤

katholiek opgevoed, heeft hier in de zaal twee kinderen, en zijn oudste dochter - nu in Borneo op 'zendingsmissie' - lag samen met Tim aan de basis van The Revolution. 'Je komt hier veel mensen tegen die niet meer naar de klassieke plaatsen van geloof gaan, juist vanwege die ontgoocheling. Hier kunnen ze wars van regeltjes hun geloof opnieuw rechtstreeks beleven. Hier is het tussen jou en God.'

Over die 13 procent zegt nog een ander enthousiast lid van de jeugdkerk: 'Moet je sowieso vertrouwen hebben in een Kerk? Belangrijker is het om God te vertrouwen. God heeft een probleem met zijn vertegenwoordigers. Die doen niet altijd wat ze moeten doen, maar dat is zijn schuld niet.'

Op het podium masseert Andy van inU er intussen het volgende refrein in: 'Heer, U bent mooier dan het leven, sterker dan de pijn, groter dan ik ben'. Hij doet dat met behulp van Indiana Jones. 'Ken je die scène waarin Indiana aan de rand van een ravijn staat? Hij moet hulp halen voor zijn gewonde vader. Hij moet vooruit, heeft geen andere keuze. Dus zet hij zijn voet in het ravijn en hé, *guess what*, daar ligt een onzichtbare brug. Een stap zetten in je geloof is de eerste daad van aanbidding.' Even later jaagt Andy alweer een volgende golf door de zaal. 'Wie wil meer zien van God in zijn leven? Wie wil meer zien van God in dit land?' 'We zijn geen clubje dat zich afsluit van de wereld', vertelt Jimmy ons even later. Hij is vanavond van Torhout naar Peer gekomen. 'De economische crisis heeft alles van doen met hebzucht. Je vindt het letterlijk beschreven in het Boek Openbaring. Maar ik ben niet bang van de toekomst, ik doe mijn best om iets bij te dragen. Soms gaan we, zonder dat iemand ons daartoe verplicht, met ons groepje naar Brussel, om zwervers eten te geven. We staan er vaak bij stil: waarom leven wij hier zo luxueus en liggen er daar mensen op straat? Dat brandt in ons vanbinnen: we moeten helpen.'

De paus zwemt

'In ons land denk je bij christelijk geloof direct aan een middeleeuws gebouw met een kerkorgel en een koor', zegt Tim. 'En aan een pastoor die vooraan iets vertelt wat achteraan nauwelijks verstaanbaar is door de galm. België is katholiek en oké, dat kan een vorm zijn om een relatie te hebben met Jezus, maar er is

meer dan dat. Jezus was revolutionair! Hij was didactisch enorm sterk in zijn verhalen. Die proberen we in deze tijd te plaatsen. Vandaag zou Jezus het over Facebook hebben, niet over zaden en akkers.'

Of het nog kan, christen zijn in deze tijden? De vraag van de katholieke bisschoppen klinkt daar in Peer nogal zinledig. Dat is ook zo wanneer we twee dagen later aanschrijven voor een groepsgesprek met enkele leden van Jeugdkerk Impact in een huiskamer in Harelbeke.

'We zijn het wel gewoon', zegt Stef, medeoprichter van Impact, enigszins schamper. 'Zodra je dezer dagen waar dan ook het woord God laat vallen, krijg je twee vragen: eentje over de paus en eentje over het misbruik. Ik heb geen pastoor nodig om de communie te krijgen, of om mijn zonden te vergeven. Wij spreken met God, wij kennen God. Als er geen instituut is, kun je er ook je vertrouwen niet in verliezen.'

Stef leest veel. Ook buiten de lijntjes van zijn geloofsgemeenschap. 'Als Rome een antwoord zoekt op de vraag waar het met de Kerk naartoe moet, moeten ze vooral de boeken van pastoor Guy Gilbert lezen. Waarom keren we niet gewoon terug naar Jezus? De Kerk hoort op straat. Gilbert stelt zich de vraag: waarom zwemt de paus in zijn eigen zwembad in het Vaticaan? Waarom gaat hij geen baantjes trekken tussen de mensen in het stedelijk zwembad van Rome? Jezus had trouwens ook geen zwembad.' (*lacht*)

Kerktour

De bisschoppen mogen dan al willen dat hun parochianen de weg naar 'het hart zelf van het geloof' terugvinden, hier in de jeugdkerk lijkt het ook te gebeuren. Zet de fuiken open, zou je denken. Evangelisten zouden dezer dagen toch met bosjes zieltjes kunnen winnen?

'Als we het daarvan moesten hebben, zouden we wel heel slecht bezig zijn', schampert Stef opnieuw. 'We vinden het juist wonderlijk dat er in die vergrijzende Kerk toch nog jonge mensen openstaan voor dat hart van het geloof. Je ziet het tegenwoordig overigens in zowat elke geïnstitutionaliseerde Kerk: die drang naar charismatische vernieuwing. Religie is een menselijke behoefte. Dat uit zich altijd wel op een of andere manier. En als het niet meer in een bepaald instituut gekanaliseerd kan

'De crisis in de katholieke Kerk gaat over ongeloof in mensen, niet in God'

worden, vanwege bedrog en andere ongerijmdheden, zoekt het wel weer een andere weg.'

'De laatste jaren zie je vooral bij jongeren de muren tussen verschillende kerken afnemen', zegt Jeroen, een andere drijvende kracht achter Impact. 'Logisch', vindt Stef. 'Bij die jongeren gaat het om echtheid, die hebben niets met tradities of instituten.' Ook bij The Revolution doen ze niet aan ronselen. 'We houden ons niet bezig met theologische verschillen en tradities', zegt Tim. 'We merken wel dat er in katholieke kringen positief op de jeugdkerk wordt gereageerd. Maar het is niet per se een bewuste keuze om katholieken aan te trekken.'

De band inU heeft wel ambities om ook in de katholieke Kerk de kussens wat op te schudden. Ze hebben net hun eerste cd uit, *Hier en nu*. 'We plannen een kerktour', zegt gitarist Bram. 'Het is de bedoeling om onze liedjes in zoveel mogelijk kerken te krijgen. Niet voor het geld, welteverstaan.'

Uit zendingdrang dan? 'Fout woord', grinnikt Andy. 'Het christelijke geloof wordt vaak verkeerd voorgesteld. Alsof het een kooitje is,

altijd tegen iets. "Je mag niet zus, je mag niet zo". Maar dat is het helemaal niet. Het laatste wat God van ons wil, is ons in een of ander vakje stoppen.'

Op de vorige viering van The Revolution hadden ze een 'hipsterdocent' te gast. Zoals Tobias rijkelijk voorzien van tatoeages. 'Jezus is mijn redder, niet mijn religie', zei hij. 'Jij moet dit of anders komt mijn straf over je. Nee, daar geloof ik niet in. Mag mijn broek niet halfweg hangen omdat ik christen ben? Mag ik geen tatoeages hebben omdat ik christen ben? Ga weg. Dit is niet een geloof van moeten en verplichten.'

Lege huls

Het is met al haar verboden en geboden dat de Kerk het bij de gemiddelde Vlaming verkorven heeft, zo verklaarde socioloog Marc Swyngedouw de 13 procent. 'Veel mensen zijn zich beginnen storen aan het ethische conservatisme, de opvattingen over abortus, vrouwelijke priesters, condooms en het homohuwelijk.' En Roger Vangheluwe deed de rest.

Het zijn thema's waar het op gespreksavonden van de jeugdkerk in Kuurne ook wel eens over gaat. 'Maar we slaan daarbij niemand met de Bijbel op het hoofd', zegt Jeroen. 'Ik kan u wel vertellen dat ik niets tegen homo's heb, maar dat ik nergens in de Bijbel iets vind dat de daad goedkeurt. Ik leef naar die informatie, u hoeft het daar niet mee eens te zijn.'

Ook bij The Revolution krijg je vragen over abortus of euthanasie netjes geretourneerd. 'Ik wil lijden in welke vorm dan ook niet minimaliseren', zegt een vrouw die geboren is met spina bifida of een open rug. 'Maar is het juist om bij een handicap het hele leven dan maar op te geven?' En over aids: 'Wie zegt dat dit een straf van God is, heeft Jezus niet goed begrepen. In het evangelie volgens Johannes, hoofdstuk 9 verzen 1-3, gaat het over een blind geboren man. Jezus krijgt van zijn leerlingen de vraag of die man gezondigd heeft, dan wel zijn ouders. "Hij niet en zijn ouders ook niet", zegt Jezus.'

'Mijn jongere broer, die nochtans hetzelfde parcours als mij heeft afgelegd, heeft niets op met het christelijke geloof', zegt Tim. 'Ik ga het hem ook niet opdringen. Ik wil en kan niemand overtuigen en ik wil daar ook niet mee bezig zijn. Wel wil ik mensen laten nadenken. Iedereen zit toch met de vraag of er leven is na de dood? Fanatiek ben je als je mensen keuzes wilt opdringen. Daar doe ik niet aan. Radicaal betekent voor mij dat je consequent diep ingrijpende hervormingen aanbrengt in je eigen leven. Die keuzes kunnen een invloed hebben op anderen, maar mogen nooit kwetsend zijn. Het is niet omdat ik vind dat ik met alcohol moet matigen, dat ik jou dat zal opleggen. Ook voortdurend over het geloof praten met anderen vind ik overigens meer een kwestie van fanatiek dan radicaal zijn.'

Stef komt nog eens terug op de verstikkende invloed van structuren. 'Overall waar een Kerk een langere traditie heeft, krijg je ontsporingen. Hoe groter je wordt, hoe meer management. Op den duur raak je gevangen in je eigen succes. En dan holt het uit. Wat schiet er over van de leer van Luther in de Kerk die zijn naam draagt? Hij draait zich om in zijn graf.'

'Onze paus kun je niet afpakken, want we hebben er geen. Ook geen gebouwen. Zodra dat wel het geval is, wordt een gemeenschap een Kerk. Dan draait het rond de vraag: wie heeft er binnen die muren het meeste te zeggen? En we weten dat macht corrupteert. Zo wordt de positie van de vrouw gemarginaliseerd in de Kerk. Zo worden jongeren, kunstenaars en iedereen met een ander gedacht gebannen. Wat overblijft, is een lege huls.'

Livestreams en dvd's

Laat dat in Nederland nu net ook de kritiek zijn op de jeugdkerken en de EO-jongerendag: te veel show, te weinig inhoud.

'De verpakking moet de inhoud niet verdoezelen', vindt Stef. 'Als mensen alleen komen voor de toffe filmpjes en het leuke bandje, schiet het zijn doel voorbij. Die moderne verpakking doet mij denken aan de glas-in-loodramen van de katholieke kerken. Die moesten ooit ook dienen om de buitenwereld nieuwsgierig te maken naar al het moois dat daar binnen wel niet te beleven was. Er zal altijd wel iets nieuws komen. Dat gaat in golven.'

Jeugdkerk Impact begon acht jaar geleden ook met zo'n 250 jongeren, dat is inmiddels teruggelopen tot onder de 100. The Revolution is nu in. Christenen zakken van over het hele land af naar Peer. Tim is nog lang niet aan het eind van zijn Latijn: 'Met de jeugdkerk kunnen we een christelijke revolutie teweegbrengen in Peer, Limburg, Vlaanderen en België. Alle moderne middelen helpen daarbij. Van livestreams tot dvd-opnames. 'Die worden al eens gebruikt in een secundaire school in de les katholieke godsdienst.'

Maar een revolutie? Stef kijkt bedenkelijk. 'Ik ben daar realistisch in. Dit land is druk bezig met seculariseren. En zoals C.S. Lewis ooit schreef: het is in een land dat ontkerkelijk, even moeilijk om mensen terug naar de kerk te krijgen als een gescheiden vrouw terug naar haar man.'